

Notat vedr. 15 byer med over 10.000 indbyggere uden ungdomsuddannelse

Baggrund

Regeringen har 27. oktober 2021 lanceret udspillet "Tættere på II", hvor der lægges op til, at der kan etableres nye ungdomsuddannelser op til 18 forskellige steder i Danmark¹. Dette udspil bygger videre på et notat af Børne- og Undervisningsministeriet af 10. oktober, der identificerer 15 danske byer med over 10.000 indbyggere, der ikke har en ungdomsuddannelse². Byerne har hverken stx, hf, hhx, htx eller en erhvervsuddannelse og de unge må derfor pendle til andre byer for at tage en ungdomsuddannelse.

De 15 byer er Korsør, Jyllinge, Otterup, Rødekro, Nordborg, Vojens, Rødding, Børkop, Give, Brande, Ebeltoft, Kjellerup, Ry, Sæby og Hadsund.

Denne analyse vil gennemgå nedenstående parametre ift. de 15 byer:

- Befolkningssammensætning for udvalgte aldersgrupper
- Tilgang/optag til erhvervsuddannelser i andre kommuner
- Transporttid til en erhvervsuddannelse
- Borgere der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse efter grundskolen

Analysen tager udgangspunkt i udbud af erhvervsuddannelser, pga. de politiske målsætninger om at flere vælger en faglært vej frem for en gymnasial uddannelse.

Hovedkonklusion

- Der er en stor andel af befolkningen i aldersgruppen 0-17-årige i Børkop og Ry, mens Ebeltoft har den laveste andel i denne aldersgruppe af de 15 byområder. Andelen af borgere i aldersgruppen for de 18-59-årige ligger på nogenlunde samme niveau på tværs af byområder. Andelen med flest borgere i aldersgruppen 60+ årige af de 15 byer er Ebeltoft.
- Flest elever vælger at tage en erhvervsuddannelse indenfor bopælskommunen. Af 4.686 elever på GF1 og GF2, vælger 2.513 en erhvervsuddannelse i egen kommune, mens 2.173 vælger udenfor egen kommune.

¹ <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2021/okt/211027-nyt-udspil-skal-bringe-ungdomsuddannelserne-taettere-paa-de-unge>

² <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2021/okt/211010--bare-pletter-paa-landkortet>

- Transporttiderne varierer meget ift. byerne. Borgerne i alle byer har under 1 times transport til nærmeste erhvervsuddannelsestilbud. Den korteste er 17 minutter. I de 10 ud af de 15 byer har borgerne under 1 times transport til en erhvervsuddannelse i tre forskellige nærliggende byer.
- Antallet af borgere der ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse 27 mdr. efter de forlod grundskolen i 2017, ligger generelt på et lavt niveau på tværs af de 15 byer.

Opmærksomhedspunkter:

Der kan være en række lokale forhold, som en overordnet national analyse, som denne, ikke tager højde for.

Det kan f.eks. være, at en del unge i statistikkerne identificeres til at tage fra deres by/bopælskommune for at tage en uddannelse i en anden by/kommune. Dette kan umiddelbart tolkes som om, at der vil være et elevgrundlag i de unges bopælsby til oprettelsen af et nyt ungdomsuddannelsestilbud.

Gruppen af elever kan imidlertid fordele sig på flere forskellige erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser i andre byer/kommuner. Derfor vil et nyt ungdomsuddannelsestilbud ikke kunne imødekomme de unges ønsker om uddannelse. Der vil heller ikke være tilstrækkelig med elevvolumen til at oprette alle de ungdomsuddannelsesudbud i byen, som de unge ellers fordeler sig til.

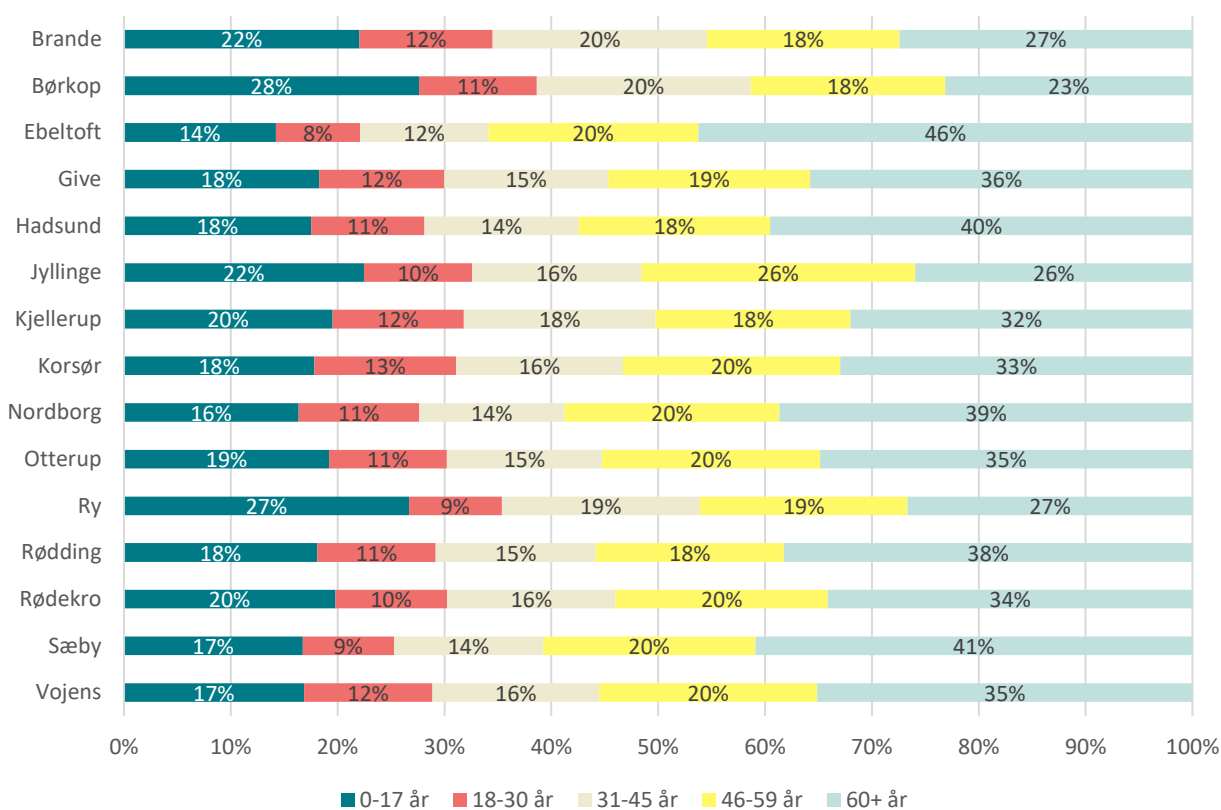
Et nyt udbud kan desuden påvirke flere eksisterende udbud af både erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser ved potentielt at fjerne elevgrundlaget for disse.

Derfor bør denne analyse suppleres af lokale analyser, der tager højde for de præcise lokale forhold og nuancerer de lokale debatter og overvejelser.

Befolkningssammensætning for udvalgte aldersgrupper

Figur 1 nedenfor viser aldersfordelingen i de 15 byområder³ for udvalgte aldersgrupper. Ved at se på tværs af de enkelte byområder, fremgår det, at 46 % af borgerne i Ebeltoft er i aldersgruppen 60+-årige, mens kun 23 % af borgerne i Børkop er i aldersgruppen 60+-årige. Der er en nogenlunde lige aldersfordeling på tværs af byområder i aldersgruppen for de 18-59-årige. I Ry er der 27 % og i Børkop er der 28 % i aldersgruppen 0-17-årige, hvilket indikerer en befolkningssammensætning med en stor andel af unge borgere. Til sammenligning udgør andelen af borgere i Ebeltoft i denne aldersgruppe kun 14 %.

Figur 1: Den relative aldersfordeling blandt de 15 byområder

Anm: Der anvendes indbyggertal fra 2021. Kilde: Danmarks Statistik, (BY2)

³ Byområder er defineret som en naturligt sammenhængende bebyggelse med mindst 200 indbyggere

Tilgang/optag til erhvervsuddannelser i kommuner

Tabel 2 viser elevtilgangen til erhvervsuddannelser blandt elever i de 15 byer i forhold til skolers kommunale placering. Elevtilgangen er baseret på summen af GF1 og GF2 elever, der i august 2021 starter på en erhvervsuddannelse.

I Tabel 2 fremgår det, at elever i 12 ud af 15 kommuner bliver optaget på en erhvervsuddannelse i den kommune, de er bosat i. Af 4.686 elever på GF1 og GF2, vælger 2.513 elever en erhvervsuddannelse i egen kommune, mens 2.173 elever, vælger en erhvervsuddannelse udenfor egen kommune.

Andelen af elever i Roskilde kommune, der bliver optaget i samme kommune, udgør 82 %, mens dette kun gælder for 33 % af elever i Frederikshavn kommune.

Tabel 2: Elevtilgang på GF1 og GF2 i august 2021 i kommuner

Bopæl (by)	Byens kommunale placering	Den kommune, hvor der er størst elevtilgang fra byens kommunale placering	Den kommune, hvor der er næststørst elevtilgang fra byens kommunale placering	Den kommune, hvor der er tredjestørst elevtilgang fra byens kommunale placering	Andre kommuner
Brande	Ikast-Brande	Herning (Antal: 137, 65 %)	Silkeborg (Antal: 24, 11 %)	Ikast-Brande (Antal: 13, 6 %)	Antal: 36, 8 %
Børkop	Vejle	Vejle (Antal: 465, 79 %)	Kolding (Antal: 53, 9 %)	Fredericia (Antal: 16, 3 %)	Antal: 55, 9 %
Ebeltoft	Syddjurs	Aarhus (Antal: 69, 40 %)	Norrdjurs (Antal: 40, 23 %)	Randers (Antal: 25, 15 %)	Antal: 37, 22 %
Give	Vejle	Vejle (Antal: 465, 79 %)	Kolding (Antal: 53, 9 %)	Fredericia (Antal: 16, 3 %)	Antal: 55, 9 %
Hadsund	Mariagerfjord	Aalborg (Antal: 109, 48 %)	Vesthimmerlands (Antal: 59, 26 %)	Randers (Antal: 47, 21 %)	Antal: 12, 5 %
Jyllinge	Roskilde	Roskilde (Antal: 277, 82 %)	København (Antal: 15, 4 %)	Holbæk (Antal: 11, 3 %)	Antal: 35, 11 %
Kjellerup	Silkeborg	Silkeborg (Antal: 273, 69 %)	Viborg (Antal: 42, 11 %)	Aarhus (Antal: 39, 10 %)	Antal: 42, 10 %
Korsør	Slagelse	Slagelse (Antal: 343, 79 %)	Næstved (Antal: 32, 7 %)	Roskilde (Antal: 20, 5 %)	Antal: 38, 9 %
Nordborg	Sønderborg	Sønderborg (Antal: 182, 64 %)	Aabenraa (Antal: 85, 30 %)	Kolding (Antal: 8, 3 %)	Antal: 8, 3 %
Otterup	Nordfyns	Odense (Antal: 155, 100 %)	-	-	-
Ry	Skanderborg	Aarhus (Antal: 100, 45 %)	Skanderborg (Antal: 44, 20 %)	Horsens (Antal: 33, 15 %)	Antal: 44, 20 %
Rødding	Vejen	Kolding (Antal: 90, 43 %)	Esbjerg (Antal: 71, 34 %)	Vejen (Antal: 25, 12 %)	Antal: 22, 11 %

Rødekre	Aabenraa	Aabenraa (Antal: 222, 75 %)	Sønderborg (Antal: 50, 17 %)	Kolding (Antal: 10, 3%)	Antal: 15, 5 %
Sæby	Frederikshavn	Frederikshavn (Antal: 103, 33 %)	Aalborg (Antal: 133, 42 %)	Hjørring (Antal: 74, 24 %)	Antal: 4, 1 %
Vojens	Haderslev	Haderslev (Antal: 101, 40 %)	Aabenraa (Antal: 65, 25 %)	Kolding (Antal: 50, 20 %)	Antal: 39, 15 %

Anm: Antal afspejler elevtilgangen af elever på GF1 og GF2 i august 2021 på en erhvervsuddannelse og % afspejler den relative andel af elevtilgang på tværs af kommuner. Alle erhvervsuddannelser indgår i beregningerne.

Kilde: Børne og undervisningsministeriet og DEG's egne beregninger

Transporttid til en erhvervsuddannelse

Tabel 3 viser den offentlige transporttid fra borgernes bopæl i en af de 15 byer til byer med erhvervsuddannelse i tre forskellige nærliggende byer. Det fremgår af tabellen, at borgerne i alle byer har under 1 times transport til nærmeste erhvervsuddannelsestilbud. I de 10 ud af de 15 byer har borgerne under 1 times transport til en erhvervsuddannelse i tre forskellige nærliggende byer.

En nærmeste eller nærliggende by kan tilbyde en eller flere erhvervsuddannelser. F.eks. er der i Frederikshavn mulighed for både merkantile og tekniske erhvervsuddannelser samt SOSU-uddannelser.

Tabel 3: Transporttid til en erhvervsuddannelse i tre forskellige nærliggende byer

Bopæl (by)	Til nærmeste by med udbud af flere erhvervsuddannelser	Til anden nærliggende by med udbud af flere erhvervsuddannelser	Til tredje nærliggende by med udbud af flere erhvervsuddannelser
Brande	Herning Transporttid: 36 min	Ikast Transporttid: 48 min	Vejle Transporttid: 60 min
Børkop	Vejle Transporttid: 23 min	Fredericia Transporttid: 26 min	Kolding Transporttid: 38 min
Ebeltoft	Rønne Transporttid: 30 min	Grenaa Transporttid: 55 min	Aarhus Transporttid: 1t 27 min
Give	Vejle Transporttid: 39 min	Herning Transporttid: 54 min	Horsens Transporttid: 1t 6 min
Hadsund	Hobro Transporttid: 38 min	Aalborg Transporttid: 56 min	Randers Transporttid: 60 min
Jyllinge	Roskilde Transporttid: 35 min	Frederikssund Transporttid: 48 min	Hillerød Transporttid: 50 min

Kjellerup	Silkeborg Transporttid: 28 min	Viborg Transporttid: 47 min	Ikast Transporttid: 1t 22 min
Korsør	Slagelse Transporttid: 23 min	Ringsted Transporttid: 41 min	Odense Transporttid: 44 min
Nordborg	Sønderborg Transporttid: 51 min	Aabenraa Transporttid: 1t 37 min	Kolding Transporttid: 2t 43 min
Otterup	Odense Transporttid: 54 min	Glamsbjerg Transporttid: 1t 22 min	Fredericia Transporttid: 1t 47 min
Ry	Skanderborg Transporttid: 30 min	Silkeborg Transporttid: 44 min	Beder Transporttid: 58 min
Rødding	Vejen Transporttid: 26 min	Ribe Transporttid: 38 min	Kolding Transporttid: 39 min
Rødebro	Aabenraa Transporttid: 17 min	Kolding Transporttid: 48 min	Gråsten Transporttid: 54 min
Sæby	Frederikshavn Transporttid: 19 min	Hjørring Transporttid: 55 min	Aalborg Transporttid: 57 min
Vojens	Kolding Transporttid: 35 min	Haderslev Transporttid: 42 min	Aabenraa Transporttid: 45 min

Anm: Transporttiden er beregnet fra klokken 08:00 til erhvervsuddannelsen og der er anvendt offentlige transporttider. Alle erhvervsuddannelser indgår i beregningerne.

Kilde: Google Maps og Børne- og Undervisningsministeriet

Overgang til ungdomsuddannelse eller den forberedende uddannelse efter grundskolen

Tabel 4 viser en oversigt over andelen af eleverne, der ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse eller den forberedende uddannelse (FGU) 27 mdr. efter de forlader grundskolen i 2018. På landsplan er andelen af eleverne, der ikke påbegynder en ungdomsuddannelse 11,1 %, mens den er 6,4 % for eleverne der ikke påbegynder på en ungdomsuddannelse eller på FGU. Tabellen viser at 14,9 % af eleverne i Frederikshavn kommune ikke starter på en ungdomsuddannelse, mens dette gælder for 4,5 % i Silkeborg kommune. Derudover ses det, at 9,1 % af eleverne i Syddjurs kommune, hverken er startet på en ungdomsuddannelse eller på FGU, mens dette kun er tilfældet for 3,2 % i Roskilde kommune.

Tabel 4: Andel af eleverne, der er overgået til en ungdomsuddannelse eller den forberedende uddannelse (FGU) efter grundskolen i 2018

Landsplan vs. Bopæl (by)	Landsplan vs. Bopæl (kommune)	Andel af eleverne i kommuner der ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse 27 mdr. efter de forlader grundskolen i 2018	Andel af eleverne i kommuner der ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse eller den forberedende uddannelse (FGU) 27 mdr. efter de forlader grundskolen i 2018
Landsplan	Landsplan	Landsplan (11,1 %)	Landsplan (6,4 %)
Brande	Ikast-Brande	Ikast-Brande (14 %)	Ikast-Brande (6,9 %)
Børkop	Vejle	Vejle (9 %)	Vejle (4,7 %)
Ebeltoft	Syddjurs	Syddjurs (14 %)	Syddjurs (9,1 %)
Give	Vejle	Vejle (9 %)	Vejle (4,7 %)
Hadsund	Mariagerfjord	Mariagerfjord (11,1 %)	Mariagerfjord (6,3 %)
Jyllinge	Roskilde	Roskilde (5,2 %)	Roskilde (3,2 %)
Kjellerup	Silkeborg	Silkeborg (4,5)	Silkeborg (3,8 %)
Korsør	Slagelse	Slagelse (11,3)	Slagelse (5,9 %)
Nordborg	Sønderborg	Sønderborg (10,8 %)	Sønderborg (6,5 %)
Otterup	Nordfyns	Nordfyns (10,6 %)	Nordfyns (6,6 %)
Ry	Skanderborg	Skanderborg (9,8 %)	Skanderborg (6,2 %)
Rødning	Vejen	Vejen (11,7 %)	Vejen (6 %)
Rødekrø	Aabenraa	Aabenraa (13,5 %)	Aabenraa (8,9 %)
Sæby	Frederikshavn	Frederikshavn (14,9 %)	Frederikshavn (7,8 %)
Vojens	Haderslev	Haderslev (11,5 %)	Haderslev (6,9 %)

Anm: Tabellen viser andelen af eleverne, der 27 mdr. efter de forlader grundskolen i 2018 ikke er påbegyndt en ungdomsuddannelse og forberedende grunduddannelse

Kilde: Børne – og Undervisningsministeriet.

Om data

Der er anvendt data fra Danmarks Statistik med udgangspunkt i tabellen BY2. Derudover er der anvendt kollektive transporttider med udgangspunkt i Google Maps og der er indhentet data fra Børne og Undervisningsministeriet med udgangspunkt i uddannelsesstatistik.